Rutte en RIVM moeten leren van de praktijk (maar doen dat te weinig)

Posted on 9 mei 2020 by Eduard Bomhoff

De wereld vecht nu bijna vijf maanden tegen Covid-19, maar de 'fog of war' is nog niet opgetrokken. Deze week kwamen Marc Lipsitch (volg hem op Twitter!) en drie collega's van het Amerikaanse instituut CIDRAP met drie verschillende scenario's zonder voor één te kunnen kiezen: (1) 'peaks and valleys': nog twee jaar met periodieke golven even erg als de afgelopen maanden; (2) 'fall peak' : het virus komt in het najaar terug met nog meer slachtoffers dan tot dusver; (3) 'slow burn': nog twee risicovolle Jaren maar minder erg dan 2020.

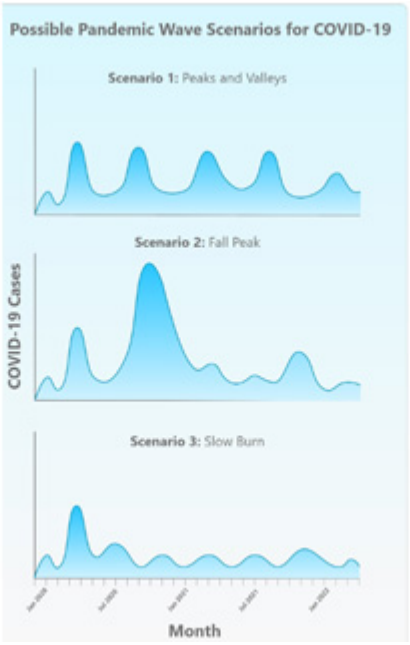

Alle drie scenario's tonen een afzwakking van het virus in de zomermaanden van het noordelijk halfrond. Dat was ook steeds mijn prognose in Wynia's Week, niet zoals hier op grond van historische gegevens van eerdere pandemieen, maar door een mondiale vergelijking van de gemiddelde temperatuur per land in maart en het aantal slachtoffers van het virus. Nu zijn we twee maanden verder en een afzwakking in de zomer lijkt inderdaad te komen.

De 'routekaart'

Onze regering heeft daarom deze week een 'routekaart' vrijgegeven voor de zomer. Ik geef niks om politici die nu meteeen met grote stelligheid beweren dat de ministers Rutte en De Jonge veel meer of juist veel minder hadden moeten vrijgeven. Dat is makkelijke en waardeloze kritiek bij zo veel onzekerheid.

Echter, helemaal fout zijn deze twee zinnen uit de 'routekaart': 'De regering hoopt dat elke Nederlander met klachten vanaf 1 juni getest kan worden op het coronavirus. Iemand die besmet blijkt, moet met zijn gehele huishouden twee weken in thuisquarantaine.'

Klik om te vergroten.

Voorspellen, feiten, combineren

Lipsitch schrijft dat een Bayesiaanse aanpak van de prognoses voor Covid-19 de enige juiste is, en dat wil zeggen dat we onze voorspelling van gisteren combineren met de feiten van vandaag in een voorspelling voor morgen. Wel, een belangrijk feit van vandaag is dat een complete analyse van alle sterfgevallen in New York laat zien dat koorts, hoesten en dan thuis blijven bij de familie veruit de belangrijkste oorzaak is van overlijden.

Mensen besmetten hun huisgenoten, vooral in armere wijken met meer mensen per slaapkamer. Levensgevaarlijk is de dagelijkse intieme omgang met een besmette huisgenoot, niet – wat eerder werd gedacht – drukte in het openbaar vervoer, dringen op de roltrap of vluchtige ontmoetingen op straat of in de winkel.

Zieken moeten juist niet thuisblijven

Daarom is de aanbeveling om bij besmetting thuis te blijven nu zo fout, op grond van wat we in twee maanden hebben geleerd. Wie besmet is moet naar een één-persoons hotelkamer, en ik weet niet waarom armere landen als Maleisie en Thailand dat wel voor elkaar krijgen – in navolging van rijker Korea, Taiwan en Singapore, terwijl Nederland vasthoudt aan het fatale en nu ook in New York achterhaalde voorschrift van thuis blijven bij de familie.

Gouverneur Cuomo van New York was man genoeg om in zijn persconferentie toe te geven dat hij zich eerder had vergist met de aanbeveling om thuis uit te zieken; RIVM en regering zouden mensenlevens redden wanneer ze nu eindelijk alle leegstaande hotels rond Schiphol vorderen voor isolatie van besmette mensen (en natuurlijk ook voor alle binnenkomende passagiers uit landen met een verhoogd risico).

Testen: de tijd verstrijkt

De 'hoop' van de minister in de eerste zin is in strijd met prudent management (zie bij voorbeeld de analyses van management criticus Scott Adams). Wie een stoel bestelt uit de IKEA-catalogus krijgt die gegarandeerd met een paar dagen in huis. Dat is een beproefd en bestaand produkt. Wie testmateriaal bestelt krijgt natuurlijk ook te horen dat de opdracht wordt aanvaard.

Bedrijven hebben honger naar werk waarvoor ze speciale prijzen kunnen berekenen en zullen dus alles beloven voor een aanbetaling. Drie weken verstrijken, de junimaand komt in zicht en de leveranciers hebben nog even meer tijd nodig. Dan hoort minister De Jonge dat de tests nog niet voldoende betrouwbaar zijn, en dat hij daarom beter nog even geduld kan hebben voor een beter produkt. Daarna zijn er problemen met het upscalen van het prototype uit het lab naar de enorme aantallen in de offerte. En zo komt er nog een maand of langer waarin testen niet gaat lukken op de schaal waar de minister nu op hoopt.

De praktijk dringt onvoldoende door in Den Haag

Het ontbreekt hier aan management-wijsheid. RIVM-ers zijn wetenschappers, en ministers vlotte praters, maar de inzichten uit de praktijk dringen tot nog toe onvodoende door. De elite van RIVM en ministers heeft al twee maanden beslist zonder grondig te leren van de vrouwen en mannen aan het front van de oorlog tegen Covid-19.

Er moeten genoeg mensen zijn in Nederland die op tijd wisten van de ramp in de rusthuizen, en die ook al twee maanden geleden zagen dat de GGD's geen capaciteit hadden voor het traceren van infecties. Maar de wijsheid van de nederige praktijk drong niet door in Den Haag. De elite luisterde niet en Rutte heeft die ontwerpfout in zijn organisatie nog niet gerepareerd. Dat blijkt uit de twee aangehaalde zinnen: een onrealistische droom over testen en een gevaarlijk recept

om mensen thuis te laten met hun besmettelijke ziekte.